

V Bruseli 31. mája 2021
(OR. en)

9335/21

AGRI 253
FAO 22
COAFR 145
COHAFA 54
CONUN 79
ENV 386
CLIMA 133
SUSTDEV 70
DEVGEN 111
RELEX 493
SAN 345

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	8949/21
Predmet:	Závery Rady o prioritách EÚ na samit Organizácie Spojených národov o potravinových systémoch v roku 2021

Delegáciám v PRÍLOHE zasielame závery Rady o prioritách EÚ na samit OSN o potravinových systémoch v roku 2021, ktoré Rada prijala 26. mája 2021.

ZÁVERY RADY
o prioritách EÚ na samit Organizácie Spojených národov o potravinových
systémoch v roku 2021

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

PRIPOMÍNAJÚC:

- závery Rady zo 17. júna 2019 o opatreniach EÚ na posilnenie multilateralizmu založeného na pravidlách (10341/19),
- závery Rady z 8. júla 2019 o podpore cieľov udržateľného rozvoja na celom svete (10997/19),
- závery Rady z 10. decembra 2019 s názvom Budovanie udržateľnej Európy do roku 2030 – doterajší pokrok a ďalšie kroky (14835/19),
- závery Rady z 19. októbra 2020 o stratégii „z farmy na stôl“ (12099/20),
- závery Rady z 23. októbra 2020 s názvom Biodiverzita – je nutné bezodkladne konať (12210/20),
- závery Rady zo 17. decembra 2020 o zabezpečení obehovosti a ekologickejšej obnovy (14167/20),
- závery Rady z 29. novembra 2019 o aktualizovanej stratégii pre biohospodárstvo (14594/19),
- závery Rady z 25. novembra 2019 o štvrtej správe o pokroku v súvislosti s akčným plánom pre výživu (14457/19),
- závery Rady z 26. novembra 2018 o posilnení globálnej potravinovej a výživovej bezpečnosti (14554/18),
- závery Rady z 18. júna 2018 o strednodobých prioritách EÚ a jej členských štátov, pokiaľ ide o Organizáciu OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) (10227/18);

1. ZNOVU OPAKUJE svoj plný záväzok k Agende 2030 pre udržateľný rozvoj, Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (UNFCCC), Parížskej dohode a Dohovoru o biologickej diverzite (DBD) a OPÄTOVNE POTVRDZUJE svoju neochvejnú podporu dekáde opatrení zameraných na oživenie dynamiky v záujme dosiahnutia 17 cieľov udržateľného rozvoja do roku 2030. Budeme naďalej úzko spolupracovať s OSN s cieľom podporovať a posilňovať multilaterálnu činnosť založenú na pravidlách so zameraním na odstránenie chudoby, hladu a podvýživy, ochranu planéty a zabezpečenie mieru a prosperity pre všetkých ľudí, a to na základe plného dodržiavania ľudských práv a ľudskej dôstojnosti.
2. VÍTA iniciatívu generálneho tajomníka OSN zvolať v súvislosti s dekadou opatrení samit o potravinových systémoch s cieľom iniciovať odvážne opatrenia na transformáciu spôsobu, akým svet vyrába a konzumuje potraviny, aby sme zaistili, že budeme schopní trvalo a v rámci medzí našej planéty zabezpečovať dostatok bezpečných a cenovo dostupných potravín a zdravé stravovanie pre všetkých. V záujme splnenia Agendy 2030 je nevyhnutné budovať udržateľné potravinové systémy a zdravé stravovacie návyky.
3. OCENŤUJE skutočnosť, že samit je svojou povahou zameraný na ľudí a hľadanie riešení. Pre svetové spoločenstvo je to mimoriadna príležitosť spoločne riešiť systémové a vzájomne prepojené výzvy, ktorým čelia súčasné potravinové systémy. Samit má kľúčový význam aj pre to, aby sme pri zotavovaní sa z krízy COVID-19 a jej ničivého sociálno-ekonomického vplyvu, ktorý prehľbuje nerovnosti a zhoršuje potravinovú neistotu a podvýživu, budovali lepšiu a ekologickejšiu spoločnosť.
4. JE PLNE ODHODLANÁ spolupracovať s krajinami zo všetkých regiónov sveta a so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami, aby sa na samite dosiahol ambiciózny výsledok a účinné nadväzujúce opatrenia vychádzajúce zo všeobecných zásad v oblasti ľudských práv a prístupu založeného na práve na výživu. Sme pripravení zapojiť sa do tohto spoločného úsilia, pri ktorom sa budeme riadiť Agendou 2030 a víziou udržateľnej, klimaticky neutrálnej budúcnosti efektívne využívajúcej zdroje, ktorá sa stanovuje v Európskej zelenej dohode¹ a súvisiacich stratégiách a akčných plánoch, najmä v stratégii „z farmy na stôl“² a stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030³, ako aj politikami EÚ týkajúcimi sa lesov a spoločnou poľnohospodárskou a rybárskou politikou EÚ.

¹ [15051/19 + ADD 1](#), [EUCO 9/19](#), [EUCO 29/19](#), [EUCO 22/20](#).

² [8280/20](#) a [12099/20](#).

³ [8219/20](#) a [12210/20](#).

5. ZNOVU OPAKUJE svoj záväzok upevňovať a posilňovať spoluprácu so všetkými orgánmi a agentúrami OSN zapojenými do samitu o potravinových systémoch a jeho nadväzujúcich opatrení a nabáda ich, aby navzájom úzko spolupracovali v duchu „jednej OSN“.
6. V súvislosti so samitom Organizácie Spojených národov o potravinových systémoch v roku 2021 ZDÔRAZŇUJE tieto všeobecné zásady a kľúčové priority:

VŠEOBECNÉ ZÁSADY TRANSFORMÁCIE POTRAVINOVÝCH SYSTÉMOV

7. Potravinové systémy majú rozhodujúci vplyv na život, zdravie a dobré životné podmienky ľudí. Zároveň majú zásadný vplyv na prírodné zdroje a ekosystémy planéty. Súčasné potravinové systémy často vykazujú štrukturálne **nedostatky a neudržateľné trendy**, ktoré si spolu s existujúcimi **nerovnosťami** v prístupe k zdravému stravovaniu⁴ vyžadujú **zrýchlenie spoločných opatrení**.
8. V súlade so všeobecnou zásadou Agendy 2030 „na nikoho nezabudnúť“ musí byť transformácia globálnych potravinových systémov **spravodlivá a inkluzívna** a vychádzať z **prístupu založeného na ľudských právach**. Osobitná pozornosť by sa mala venovať najchudobnejším a najzraniteľnejším osobám a právam miestnych komunít a pôvodného obyvateľstva.
9. Je potrebné zvýšiť úsilie o riešenie **základných príčin a hlavných mechanizmov spôsobujúcich potravinovú neistotu a podvýživu** na celom svete, najmä chudoby, nerovností, zmeny klímy, straty biodiverzity, nútenej migrácie a konfliktov. V tejto súvislosti je potrebné starostlivo zvážiť zaistenie potravinovej bezpečnosti a výživy v nestabilných a humanitárnych kontextoch, ku ktorým je potrebné pristupovať na všetkých úrovniach z **integrovaného humanitárneho, rozvojového a mierového hľadiska**. Podobne je potrebné pokračovať v úsilí o riešenie cyklického vplyvu potravinovej neistoty a o zlepšenie **humanitárnej potravinovej pomoci** na podporu zraniteľných ľudí a komunít v konfliktných situáciách.
10. Zásadným, hoci nedoceňovaným spôsobom prispievajú k zaistieniu potravinovej bezpečnosti a výživy na celom svete ženy. **Dosiahnutie rodovej rovnosti** a odstránenie sociálno-ekonomických a iných prekážok je naďalej rozhodujúce pre **posilnenie postavenia žien a dievčat**, aby mohli v plnej miere zohrávať svoju úlohu pri transformácii potravinových systémov.

⁴ Zdravé stravovanie sa v [Dobrovoľných usmerneniach Výboru pre svetovú potravinovú bezpečnosť \(CFS\) pre potravinové systémy a výživu](#) opisuje ako bezpečné, pestré, vyvážené a založené na výživných potravinách.

11. Výzvy spojené s transformáciou potravinových systémov sú úzko prepojené so **všeobecnejšími výzvami v oblasti udržateľnosti, biodiverzity a klímy**, ktorým svet čelí. Globálne úsilie by sa malo zamerať na podporu **aktívneho zapojenia** aj na riešenie otázky **zodpovednosti všetkých aktérov na všetkých úrovniach potravinového systému**: výroby, spracovania, skladovania, distribúcie, spotreby a zneškodňovania.
12. Zmena zameraná na dosiahnutie udržateľných a odolných potravinových systémov musí vychádzať z **holistického a systémového prístupu** a opierať sa o **výskum a inovácie**. To si vyžaduje, aby sa pri posudzovaní hospodárskych, environmentálnych a sociálnych externalít potravín vrátane ich skrytých nákladov lepšie využívali a zlepšovali **metodiky založené na vedeckých poznatkoch a dôkazoch**, najmä pokiaľ ide o životné prostredie a zdravie, a aby sa zlepšilo spoločné chápanie synergií a možných kompromisov v rámci rôznych rozmerov potravinových systémov a medzi nimi. Osobitnú pozornosť treba venovať podpore **výskumnej spolupráce** a zlepšeniu **prepojenia medzi vedou a politikou**, a to s náležitým ohľadom na tradičné vedomosti a poznatky pôvodného obyvateľstva.
13. Pre vypracovanie novej koncepcie modelov výroby a spotreby potravín má kľúčový význam rozhodný a integrovaný **prístup spočívajúci v zapojení viacerých zainteresovaných strán**, ktorý by bol založený na dialógu a partnerstvách medzi verejnými a súkromnými aktérmi na všetkých úrovniach, organizáciami občianskej spoločnosti, vedomostnými inštitúciami a tvorcami politík. Je mimoriadne dôležité zabezpečiť **aktívne zapojenie všetkých zainteresovaných strán** za spravodlivých podmienok, a to aj prostredníctvom **priaznivého politického prostredia** a vhodných hospodárskych a finančných stimulov.
14. Kľúčom k zabezpečeniu dobre fungujúcich potravinových systémov a posilneniu regionálnych a miestnych trhov sú **vhodné zodpovedné investície** súkromných aj verejných aktérov na všetkých úrovniach. V tejto súvislosti sú potrebné rózne opatrenia na podnietenie využívania a uplatňovania **medzinárodných nástrojov na podporu zodpovedných investícií** so zameraním na potravinovú bezpečnosť a výživu, ktoré dodržiavajú ľudské práva⁵, zabezpečujú spravodlivosť a transparentnosť správy držby pôdy⁶ a sú v súlade s cieľmi v oblasti klímy a životného prostredia.

⁵ Najmä [Zásady CFS týkajúce sa zodpovedného investovania do poľnohospodárstva a potravinových systémov](#).

⁶ Najmä [Dobrovoľné usmernenia CFS pre zodpovednú správu držby pôdy, rybolovných zdrojov a lesov v kontexte národnej potravinovej bezpečnosti](#).

15. Pri transformácii potravinových systémov by sa malo náležite zohľadniť **prepojenie medzi vidiekom a mestami**, ako aj rozmanitosť území a ich osobitné silné a slabé stránky. V tejto súvislosti môže významnou mierou prispieť **územný prístup zdola nahor**, pri ktorom sa zohľadňujú miestne výzvy a využíva miestny kapitál.

KEÚČOVÉ PRIORITY, KTORÉ SA MAJÚ PRESADZOVAŤ NA SAMITE O POTRAVINOVÝCH SYSTÉMOCH

16. V rámci všeobecných zásad v oblasti ľudských práv a s osobitným dôrazom na právo na výživu je EÚ⁷ odhodlaná spolupracovať so svojimi partnermi pri plnení cieľov samitu o potravinových systémoch, aby sa dosiahli ciele udržateľného rozvoja.
17. Pre tento samit zdôrazňuje EÚ nasledujúce prierezové priority, ktoré by sa mali riešiť komplexným a integrovaným spôsobom.

Posilnenie udržateľnosti a odolnosti

18. Poľnohospodárstvo, rybolov a akvakultúra musia udržateľným spôsobom zaistiť potravinovú bezpečnosť a výživu pre rastúcu svetovú populáciu. Bude si to vyžadovať odklon od neudržateľných metód a postupov výroby a rozšírenie **riešení blízkyh prírode a ekosystémových prístupov**, ako sú agroekologické postupy, ekologické poľnohospodárstvo a agrolesníctvo, a zvýšenie kapacity integrovaného územného plánovania a manažmentu. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať **znižovaniu degradácie pôdy a zlepšovaniu jej zdravia**. Okrem toho zvýšené využívanie sladkovodných zdrojov v kombinácii s častejšími a intenzívnejšími suchami si vyžaduje odvážne opatrenia na podporu **udržateľného a integrovaného hospodárenia s vodami**, efektívneho využívania vody a predchádzania znečisťovaniu sladkovodných zdrojov a pôdy.
19. Pre podporu prechodu na udržateľné a odolné potravinové systémy majú zásadný význam dôsledné **poľnohospodárske a potravinové politiky** a účinné globálne rámce na presadzovanie udržateľného využívania prírodných zdrojov vrátane genetických zdrojov.

⁷ Používaním skratky „EÚ“ v celom tomto dokumente nie je dotknutá otázka, či právomoci patria EÚ, EÚ a jej členským štátom alebo výlučne členským štátom EÚ.

Dôležitými nástrojmi, ktoré možno popri územných prístupoch použiť na tento účel, sú **systémy spravodlivej a transparentnej výroby, environmentálneho osvedčovania a kvality**. Podobne by sa mali posilniť opatrenia na zlepšenie **zodpovedného a udržateľného používania hnojív, pesticídov a antimikrobiálnych látok**, a to aj prostredníctvom cieľov zameraných na jeho znižovanie.

20. Pre výrobu potravín na účely udržateľného a zdravého stravovania je nevyhnutná ochrana oceánov a sladkých vôd, ako aj morských ekosystémov. Vzhľadom na kľúčový prínos **rybolovu a akvakultúry** je potrebné vyvinúť väčšie úsilie na vytvorenie udržateľných spôsobov riadenia svetových zdrojov morských plodov. Práca v tejto oblasti sa musí zamerať na **zachovanie a udržateľné využívanie populácií rýb**, na odstránenie nezákonného, nenahláseného a neregulovaného rybolovu podľa prístupu nulovej tolerancie v boji proti nadmernému rybolovu a na predchádzanie negatívnym vplyvom na životné prostredie. S cieľom podporiť udržateľné a odolné potravinové systémy by sa na samite mala podnieť **spolupráca** na konkrétnych opatreniach zameraných na zabezpečenie **účinného riadenia rybárstva a udržateľného rozvoja akvakultúry** a ich hodnotových reťazcov.
21. **Biodiverzita a potravinové systémy** sú navzájom úzko prepojené. Strata biodiverzity a nevhodné nakladanie s chemickými prostriedkami a odpadom predstavuje vážnu hrozbu pre dlhodobú kapacitu výroby potravín a odolnosť potravinových systémov. Je potrebné bezodkladne prijať opatrenia na riešenie priamych a nepriamych príčin **straty biodiverzity** v kontexte výroby a spotreby potravín. V tejto súvislosti je zásadne dôležité, aby sa znížila závislosť od **pesticídov a nadmerného používania živín**, chránila a udržateľne využívala **agrobiodiverzita**, a to aj prostredníctvom agroekologických postupov a ekologického poľnohospodárstva, a aby sa riešili základné príčiny **úbytku opeľovačov**, ktorí sú nevyhnutní pre zdravé ekosystémy a potravinovú bezpečnosť. EÚ v tomto kontexte zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa na 15. konferencii zmluvných strán DBD⁸ dosiahla dohoda o transformačnom a ambicióznom **globálnom rámci pre biodiverzitu po roku 2020**.

⁸ 15. zasadnutie konferencie zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite.

22. K potravinovej bezpečnosti a výžive prispievajú mnohými spôsobmi **lesy a agrolesnícke systémy**, a to priamo aj nepriamo. Je potrebné posilniť spoločné úsilie o vykonávanie strategického plánu OSN pre lesy na roky 2017 – 2030, aby sa zastavilo **globálne odlesňovanie a degradácia lesov vrátane nezákonnej ťažby dreva** a aby sa lesy obhospodarovali udržateľným spôsobom s náležitým ohľadom na ochranu pralesov a pralesovitých porastov. Vzhľadom na to, že rozširovanie poľnohospodárstva je jednou z hlavných hnacích síl globálneho odlesňovania, je mimoriadne dôležité zabezpečiť **transparentné a udržateľné dodávateľské reťazce**, a to aj minimalizovaním rizika, že sa na trh budú uvádzať výrobky spojené s odlesňovaním a degradáciou lesov. Samit by mal na tento účel posilniť **dvojstrannú a mnohostrannú spoluprácu** v oblasti politík a opatrení s cieľom povzbudiť krajiny, aby vykonávali a presadzovali ambiciózne, spravodlivé politiky založené na výsledkoch a zamerané na boj proti odlesňovaniu a degradácii lesov.
23. **Potravinové systémy** sú výrazne ovplyvnené **zmenou klímy** a zároveň sú aj jednou z jej významných príčin. Pre riešenie problematiky **adaptácie na zmenu klímy a zmierňovania zmeny klímy** v rámci potravinových systémov majú veľký potenciál zodpovedné investície, inovácie a digitálne technológie. Samit by mal podnietiť **riešenia, inovácie a najlepšie postupy**, ktoré sa môžu rozšíriť a mať trvalý vplyv, aby sa dosiahlo odstránenie hladu a aby sa v rámci potravinových systémov komplexne riešili ciele v oblasti klímy a udržateľnosti. V tejto súvislosti je potrebné venovať osobitnú pozornosť zabezpečeniu toho, aby boli inovácie dostupné a prístupné najchudobnejším a najzraniteľnejším krajinám a komunitám.
24. K udržateľným a odolným potravinovým systémom môže významne prispieť **spravodlivý prechod na obehové hospodárstvo**. Je potrebné vyvinúť väčšie úsilie, aby sa znížilo využívanie neobnoviteľných prírodných zdrojov a posilnili **odvetvia využívajúce biologické materiály**, a to okrem iného uvoľnením zodpovedných investícií a trhov, ako aj podporou udržateľnej výroby a spracovania biomasy. Dôležitú úlohu, pokiaľ ide o celosvetové dodávky potravín, má okrem toho **d'alší rozvoj potenciálu udržateľných zdrojov bielkovín**.

25. Pri prechode na udržateľné potravinové systémy je rozhodujúce, aby sa výrazne **znížila súčasná úroveň potravinových strát a plytvania potravinami**. Aby sa dosiahol globálny cieľ do roku 2030, podľa ktorého sa má znížiť objem potravinového odpadu na maloobchodnej a spotrebiteľskej úrovni na polovicu, a znížili potravinové straty vo výrobných a dodávateľských reťazcoch (vrátane pozberových strát), je potrebné venovať osobitnú pozornosť podpore medziodvetvovej a verejno-súkromnej spolupráce; podpore opatrení v oblasti vzdelávania a zvyšovania informovanosti; presadzovaniu dizajnu obalov potravín, pri ktorom sa efektívne využívajú zdroje a ktorý má obehový charakter; bezpečnému používaniu vedľajších produktov a recyklácii potravinového odpadu; zodpovednému zlepšovaniu trvanlivosti výrobkov a posilňovaniu monitorovania a podávania správ o potravinových stratách a plytvaní potravinami v celom potravinovom dodávateľskom reťazci.
26. Je nevyhnutné zabezpečiť **dôstojné živobytie a životnú úroveň** pre prvovýrobcov a všetkých, ktorí pracujú v celom potravinovom reťazci, a to aj prostredníctvom opatrení sociálnej ochrany. Osobitná pozornosť by sa mala venovať dôležitej úlohe **drobných poľnohospodárov, rodinných farmárov a malých výrobcov v rybárstve, akvakultúre a lesnom hospodárstve**. Aby mohli plne využiť svoj potenciál stimulovať prechod na udržateľné potravinové systémy, je nevyhnutné umožniť im lepší prístup na trhy, k výrobným prostriedkom a vstupom, financiám a poisteniu; ponúknuť im lepšiu správu držby pôdy, vody a rybolovných oblastí, spravodlivé pracovné podmienky a dôstojné hygienické zariadenia; posilniť ich prístup k výskumu, poznatkom, technológiám a inováciám a uznať úlohu miestnych a krátkych dodávateľských reťazcov.
27. Inkluzívny proces prechodu si vyžaduje náležité uznanie kľúčovej úlohy **pôvodného obyvateľstva a miestnych komunit v potravinových systémoch**, a to prostredníctvom posilnenia ich postavenia a ochrany ich práv. Je takisto nevyhnutné zlepšiť vyhliadky a životnú úroveň **žien a mladých ľudí** vo vidieckych oblastiach. Na samite by sa mala zdôrazniť potreba trvalých a urýchlených opatrení na tento účel.
28. Je potrebné pokračovať v úsilí o riešenie potravinovej neistoty a podvýživy v núdzových a dlhotrvajúcich krízových situáciách. **Humanitárna potravinová pomoc** predstavuje v tejto súvislosti kľúčový prvok potravinovej odolnosti, pretože chráni životy a živobytie a umožňuje rýchlejšiu obnovu.

Musí sa vyvinúť väčšie úsilie na podporu **účinnějších mechanizmov potravinovej pomoci** vrátane predvídavých opatrení, prevodov hotovosti a miestneho obstarávania potravín, čo tiež môže pomôcť znížiť vplyv humanitárnych intervencií na životné prostredie a podporiť miestne potravinové systémy.

Podpora zdravého stravovania prostredníctvom udržateľných potravinových systémov

29. Je potrebné, aby sa zvýšila udržateľnosť súčasných **modelov spotreby potravín**. V tomto ohľade zohrávajú rozhodujúcu úlohu spotrebiteľia. Neoddeliteľnou súčasťou globálneho úsilia o transformáciu potravinových systémov by mala byť podpora a presadzovanie udržateľných, bezpečných, zdravých a pestrých stravovacích návykov vrátane potravín rastlinného pôvodu, a to prostredníctvom **lepšieho potravinového prostredia, vzdelávania, zvyšovania informovanosti a prístupu k informáciám**. V tejto súvislosti je potrebné venovať osobitnú pozornosť podpore jasnej komunikácie so spotrebiteľmi, najmä prostredníctvom transparentných **systémov označovania** a vzdelávania v oblasti výživy.
30. Okrem nepretržitého spoločného úsilia o odstránenie hladu a boj proti potravinovej neistote je potrebné venovať osobitnú pozornosť rastúcej záťaži, ktorú predstavuje **podvýživa** vo všetkých jej formách vrátane súbežnej existencie nedostatočnej výživy a **nadváhy, obezity** a iných neprenosných **ochorení súvisiacich so stravovaním**. Osobitná pozornosť by sa mala venovať strave, ktorú **deti a dospelávajúci** potrebujú na to, aby mohli rásť a naplno rozvinúť svoj potenciál, a to aj prostredníctvom programov v oblasti výživy na školách. Zásadný význam majú medzinárodné usmernenia pre politiky na podporu zdravého stravovania, najmä pre najchudobnejších a starších ľudí a pre ženy a deti žijúce v nestabilných podmienkach. EÚ podporuje rozšírenie používania ukazovateľov minimálnej pestrosti stravy na monitorovanie konzumácie rôznych druhov stravy v jednotlivých skupinách obyvateľstva.
31. Zodpovedné **marketingové praktiky** a cielené **cenové politiky** môžu zohrávať významnú úlohu tým, že budú ľuďom pomáhať, aby sa pri výbere potravín správne rozhodovali, a zároveň prispievať k **posilneniu trhovej transparentnosti** a spravodlivej kompenzácií pre výrobcov. Osobitnú pozornosť je rovnako potrebné venovať podpore intenzívnejšieho využívania **udržateľných politík v oblasti verejného a súkromného obstarávania** a integrácii dobrovoľných noriem udržateľnosti do takýchto politík.

32. Na samite by sa mali podporiť účinné opatrenia na zvýšenie **prístupnosti a cenovej dostupnosti zdravého stravovania prostredníctvom udržateľných potravinových systémov**, a to aj pre zraniteľné skupiny.

Posilnenie bezpečnosti potravín a verejného zdravia

33. Je mimoriadne dôležité zaistiť bezpečnosť potravín poskytovaných spotrebiteľom. To si vyžaduje schopnosť primerane **sledovať potraviny v celom potravinovom reťazci a minimalizovať riziká**, a to aj vo fáze spracovania potravín a maloobchodného predaja, a účinne **bojovať proti potravinovým podvodom**. EÚ v tejto súvislosti opätovne potvrdzuje plnú podporu dôležitej práci **medzinárodných normalizačných orgánov**, najmä Komisie *Codex Alimentarius*, Komisie pre fytosanitárne opatrenia (CPM) v rámci Medzinárodného dohovoru o ochrane rastlín (IPPC) a Svetovej organizácie pre zdravie zvierat (OIE). Pri vypracúvaní medzinárodných noriem založených na vedeckých poznatkoch a dôkazoch by tieto organizácie mali náležite zohľadňovať udržateľnosť potravinových systémov.
34. Ústrednou požiadavkou úspešnej transformácie potravinových systémov je úplné uplatňovanie **prístupu „jedno zdravie“**, keďže zdravie ľudí, zvierat, rastlín a ich spoločného prostredia je neoddeliteľne prepojené. V tejto súvislosti by sa mala ďalej posilniť **trojstranná spolupráca** medzi Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO), Svetovou organizáciou pre zdravie zvierat (OIE) a Organizáciou OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), pričom by sa mala ďalej **rozšíriť** tak, aby za rovnakých podmienok zahŕňala **Program OSN pre životné prostredie (UNEP)**. EÚ v tejto súvislosti víta novovytvorenú **skupinu expertov na vysokej úrovni pre „jedno zdravie“**, do ktorej sú zapojené FAO, OIE, WHO a UNEP.
35. Podstatnou hrozbou pre zdravie ľudí a zvierat a pre výrobu bezpečných a udržateľných potravín je **antimikrobiálna rezistencia (AMR)**. EÚ bude aj naďalej dôrazne presadzovať **zodpovedné, obozretné a udržateľné používanie antimikrobiálnych látok** a opakuje svoju výzvu, aby sa postupne prestali používať ako rastové stimulanty. Na samite by sa mala zdôrazniť naliehavá potreba zintenzívniť globálne úsilie o vykonávanie **globálneho akčného plánu proti AMR z roku 2015** prostredníctvom prístupu „jedno zdravie“.

36. Zásadný význam má prevencia **zoonotických ochorení** a pripravenosť na ne. EÚ zdôrazňuje, že je potrebné posilniť mechanizmy kontroly a reakcie, ako aj vypracovať a lepšie vykonávať medzinárodné usmernenia týkajúce sa prísnejších bezpečnostných a hygienických opatrení, najmä v rámci Svetovej organizácie pre zdravie zvierat (OIE). V tejto súvislosti by sa mali v plnej miere zohľadniť riziká **vzniku a prenosu nových zoonóz** spojené s živočíšnou výrobou, ako aj zasahovanie človeka do ekosystémov a života voľne žijúcich druhov. Na zmiernenie týchto rizík je potrebné vyvíjať väčšie úsilie, a to aj posilnením opatrení na boj proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi.

Prispievanie k udržateľnosti a odolnosti potravinových systémov prostredníctvom obchodu

37. Pri zabezpečovaní prístupu k dostatočnému, bezpečnému a zdravému stravovaniu pre všetkých zohráva dôležitú úlohu otvorený, transparentný medzinárodný obchod založený na pravidlách, pri ktorom sa dodržiavajú pravidlá Svetovej obchodnej organizácie (WTO) a sanitárne a fytosanitárne normy. **Dôležitým nástrojom** na dosiahnutie ambiciózných **cieľov v oblasti udržateľnosti v prípade potravinových systémov môžu byť mnohostranné a dvojstranné obchodné dohody**, najmä v kľúčových oblastiach, ako je účinné vykonávanie Parížskej dohody a Dohovoru o biologickej diverzite, udržateľné hospodárenie s vodami, pôdou a lesmi, boj proti odlesňovaniu a nelegálne vyťaženému drevu, boj proti ďalšiemu šíreniu AMR a predchádzanie jej šíreniu, podpora udržateľného a obozretného používania pesticídov, zlepšenie dobrých životných podmienok zvierat a ochrana dôstojných pracovných podmienok. EÚ bude naďalej spolupracovať so svojimi obchodnými partnermi, najmä s rozvojovými krajinami, a podporovať ich, aby im pomohla pri prechode na udržateľné potravinové systémy. EÚ tiež opätovne potvrdzuje podporu úsiliu o **reformu WTO**, aby sa zvýšil príspevok WTO k udržateľnému rozvoju.
38. Popri medzinárodnom obchode by sa mal náležite uznať prínos, ktorý pre udržateľné a odolné potravinové systémy môže mať **regionálny a miestny obchod**, okrem iného aj prostredníctvom **krátkych dodávateľských reťazcov**. Budovanie, posilňovanie a zlepšovanie **prístupu na regionálne a miestne trhy** je nevyhnutné na zabezpečenie komplementárnosti medzi miestnymi, regionálnymi a globálnymi potravinovými systémami, čím sa posilní udržateľnosť aj odolnosť potravinových systémov.

Nové finančné riešenia a obchodné modely

39. Na podporu udržateľných potravinových systémov sú potrebné nové **finančné riešenia a obchodné modely** pre zainteresované strany vrátane prípadnej podpory prostredníctvom kombinovaného financovania, mechanizmov zdieľania rizika a systémov poistenia. Mal by sa nimi predovšetkým podporovať **prístup k financiám na účely udržateľného a zodpovedného investovania do potravinových systémov** s dôrazom na drobných poľnohospodárov, rodinných farmárov a malé a stredné podniky. V tejto súvislosti majú kľúčový význam **mechanizmy zodpovednosti a záruky**, aby sa predišlo potenciálnym konfliktom záujmov.
40. Stimuly, ktoré sú škodlivé pre životné prostredie, biodiverzitu a klímu, by sa mali postupne zrušiť. EÚ v tejto súvislosti víta prijatie **systému environmentálnych ekonomických účtov vypracovaného OSN** a vyzýva na ďalšiu prácu s cieľom podporiť využívanie **účtovania prírodného kapitálu** subjektmi s rozhodovacou právomocou v celom potravinovom systéme.

Zlepšovanie vedeckých poznatkov a zabezpečenie úzkeho prepojenia medzi vedou a politikou

41. S cieľom lepšie pochopiť výzvy a príležitosti spojené s transformáciou potravinových systémov a vymedziť priority činnosti by sa na celosvetovej, regionálnej úrovni a vnútroštátnej úrovni mali vykonať ďalšie **vedecky podložené hodnotenia** potravinových systémov **založené na dôkazoch**.
42. Podobne i vlády, súkromný sektor, výskumné inštitúcie, organizácie občianskej spoločnosti a spotrebitelia potrebujú mať prístup k **najlepším technickým a sociálno-ekonomickým poznatkom**, aby mohli prijímať informované rozhodnutia o budúcnosti potravinových systémov, pričom je potrebné náležite uznávať tradičné vedomosti a poznatky pôvodného obyvateľstva. EÚ sa v tejto súvislosti zaviazala zintenzívniť **prenos poznatkov a inovácií, ako aj transfer technológií**.
43. Samit by mal prispieť k **posilneniu riadenia potravinových systémov** na rôznych úrovniach, a to aj prostredníctvom mechanizmov zahŕňajúcich viacero zainteresovaných strán a medzivládnych mechanizmov, a zabezpečiť **úzke prepojenie medzi vedou a politikou**, aby sa umožnilo prijímanie plne informovaných politických rozhodnutí.

44. EÚ v tejto súvislosti uznáva ústrednú úlohu **Výboru pre svetovú potravinovú bezpečnosť (CFS)** a jeho **panelu expertov na vysokej úrovni pre potravinovú bezpečnosť a výživu (HLPE)**. Samit by mal povzbudiť krajiny a všetky zainteresované strany, aby posilnili využívanie a vykonávanie politických nástrojov CFS. EÚ v tejto súvislosti zdôrazňuje najmä význam **nedávno prijatých dobrovoľných usmernení CFS pre potravinové systémy a výživu** a vyzýva na ich rozsiahle vykonávanie.

NADVIAZANIE NA SAMIT

45. EÚ je odhodlaná dosiahnuť na samite o potravinových systémoch **ambiciózny výsledok**, ktorý **urýchli transformáciu potravinových systémov**, a to uplatnením prístupu založeného na práve na výživu a prostredníctvom spoločnej vízie, ktorá sa premietne do **jasne formulovanej realizovateľnej agendy**, ktorá bude v súlade s opatreniami na monitorovanie a podávanie správ o cieľoch udržateľného rozvoja.
46. Účinné nadviazanie na samit si bude vyžadovať **intenzívnu spoluprácu OSN a posilnenie prebiehajúcich iniciatív OSN** na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja, pričom je potrebné zabrániť zdvojeniu alebo prekryvaniu pracovných činností. EÚ zdôrazňuje, že je dôležité čo najlepšie využiť **existujúce medzivládne a inštitucionálne mechanizmy** s cieľom zabezpečiť, aby výsledky samitu podnietili nové opatrenia a stimulovali pokrok, ako aj merať a analyzovať vplyv samitu v širšom kontexte Agendy 2030. Na tento účel je potrebná **úzka spolupráca a koordinácia medzi príslušnými agentúrami a fórmi OSN**, najmä Organizáciou pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), Medzinárodným fondom pre rozvoj poľnohospodárstva (IFAD), Svetovým potravinovým programom (WFP), Výborom pre svetovú potravinovú bezpečnosť (CFS), Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO), Programom OSN pre životné prostredie (UNEP), Dohovorom OSN o boji proti dezertifikácii (UNCCD), Svetovou organizáciou pre zdravie zvierat (OIE), Komisiou *Codex Alimentarius* a Medzinárodným dohovorom o ochrane rastlín (IPPC).

47. Je potrebné venovať osobitnú pozornosť zabezpečeniu toho, aby sa **výsledky samitu** náležite zohľadnili v rámci **mnohostranných iniciatív a nadchádzajúcich podujatí**, ako je samit Výživa v záujme rastu (Tokio, december 2021), globálna konferencia o akvakultúre (Šanghaj, september 2021), 26. zasadnutie konferencie zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (Glasgow, november 2021), 15. zasadnutie konferencie zmluvných strán Dohovoru OSN o biologickej diverzite (Kunming, október 2021), 15. zasadnutie konferencie zmluvných strán Dohovoru OSN o boji proti dezertifikácii (september 2021), konferencia OSN o oceánoch (Lisabon, 2022), konferencia Štokholm 50+ (Štokholm, 2022) a konferencia OSN o vode v roku 2023 (New York, 22. – 24. marca 2023).

Opatrenia a iniciatívy na úrovni EÚ

48. Cieľom EÚ je ísť príkladom a napredovať po samite v procese transformácie spolu so svojimi partnermi a všetkými príslušnými zainteresovanými stranami, pričom je pripravená podporovať **aliancie a partnerstvá** na tento účel.
49. V rámci svojich širších politických opatrení zameraných na dosiahnutie potravinovej bezpečnosti a výživy a na splnenie Agendy 2030 v EÚ a mimo nej sa EÚ vo vzťahuoch so svojimi obchodnými partnermi usiluje posilniť zameranie na udržateľné potravinové systémy s cieľom spoločne dosiahnuť úspešnú transformáciu na celosvetovej úrovni. EÚ má preto v úmysle zahrnúť **osobitnú kapitolu o udržateľnosti potravinových systémov do obchodných dohôd EÚ**, o ktorých sa v súčasnosti rokuje, a posilniť spoluprácu v tejto oblasti s krajinami, s ktorými už obchodné dohody uzavrela.
50. EÚ je tiež odhodlaná pokračovať vo svojom úsilí o vytvorenie **udržateľného a odolného potravinového systému EÚ** a je pripravená podeliť sa o svoje poznatky, odborné znalosti a skúsenosti so svojimi partnermi. Medzi **hlavné krátkodobé a strednodobé opatrenia a iniciatívy**, ktoré EÚ plánuje vykonať na tento účel, a to najmä v rámci „Európskej zelenej dohody“ a stratégie „z farmy na stôl“, patrí:
- vytvorenie legislatívneho rámca EÚ pre udržateľné potravinové systémy,
 - vypracovanie kódexu správania pre zodpovedné obchodné a marketingové praktiky v spolupráci so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami,

- vypracovanie záväzných cieľov na zníženie plytvania potravinami na základe novej metodiky na jeho meranie,
- vypracovanie usmernení pre udržateľnú akvakultúru s cieľom zabezpečiť udržateľnú výrobu potravín z udržateľne riadenej akvakultúry,
- príprava právnych predpisov s cieľom zabrániť umiestňovaniu výrobkov spojených s odlesňovaním alebo degradáciou lesov na trh EÚ alebo ho minimalizovať, ako aj ďalšie iniciatívy na zastavenie odlesňovania a podporu udržateľného obhospodarovania lesov,
- vypracovanie opatrení na zvýšenie rozlohy poľnohospodárskej pôdy EÚ využívanej na ekologické poľnohospodárstvo, rozšírenie ekologickej akvakultúry a zvýšenie spotreby produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby,
- vypracovanie opatrení na dosiahnutie kvantitatívnych cieľov v oblasti znižovania množstva pesticídov, antimikrobiálnych látok a straty živín,
- spustenie iniciatív v kontexte programu Horizont Európa na podporu ambiciózných medzinárodných a interdisciplinárnych výskumných a inovačných projektov pre udržateľné potravinové systémy (a to aj prostredníctvom partnerstva s názvom Bezpečné a udržateľné potravinové systémy pre ľudí, planétu a klímu),
- príprava „iniciatívy EÚ v oblasti uhlíkového poľnohospodárstva“ na certifikáciu odstraňovania uhlíka na základe spoľahlivého a transparentného monitorovania a overovania,
- vypracovanie návrhu s cieľom vytvoriť harmonizovaný vedecky podložený systém označovania výživovej hodnoty na prednej strane balenia a rámec označovania udržateľnosti,
- spustenie iniciatív na podnietenie zmeny zloženia spracovaných potravín vrátane prípadného stanovenia maximálnych hodnôt pre určité živiny a na obmedzenie propagácie potravín s vysokým obsahom soli, cukru a/alebo určitého tuku,
- preskúmanie propagačného programu EÚ pre poľnohospodárske a potravinové výrobky a školského programu EÚ, ako aj podpory EÚ na obstarávanie potravín s cieľom zlepšiť výrobu, dostupnosť a osvojovanie si zdravého a udržateľného stravovania,

- zlepšenie pripravenosti na potravinové krízy, posilnenie predvídavých opatrení pri riešení potravinových kríz a rozšírenie fungovania Globálnej siete proti potravinovým krízam pozdĺž línie humanitárnej pomoci, rozvoja a mieru.
-